

Stockholm 2009-09-30

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (Ds 2009:25)

Sveriges psykologförbund har fått möjlighet att lämna synpunkter över rubricerade departementspromemoria. Förbundet har valt att begränsa sitt yttrande till förslagen som rör elevhälsan samt vissa andra delar som berör psykologernas kunskapsområden.

Sammanfattning

Förbundet välkomnar skollagsberedningens förslag att det i skollagen skrivs in att det för elevhälsans psykologiska insatser ska finnas tillgång till psykolog. Det är också positivt att det tydliggörs i skollagen att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Förbundet ställer sig bakom förslaget att det i skollagen görs tydligt att utredning inför beslut om särskola ska omfatta en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning.

Förbundet beklagar att skollagsberedningen inte har lämnat något förslag som innebär en annan sekretessordning för elevhälsan. Förbundet anser det mycket angeläget att sekretessfrågorna snarast utreds för att eleverna ska tillförsäkras ett starkare integritetsskydd och att elevhälsan ska kunna fungera på det sätt som lagstiftaren avsett. Vidare anser förbundet att Socialstyrelsens tillsynsansvar för den hälso- och sjukvård som psykologerna bedriver inom elevhälsan måste förtydligas.

Elevhälsan

Förbundet ställer sig positivt till förslaget om en samlad elevhälsa och att det i skollagen anges att elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Särskilt välkomnar förbundet skollagsberedningens förslag att det i skollagen skrivs in att det för elevhälsans psykologiska insatser ska finnas tillgång till psykologer.

Förbundet tillstyrker skollagsberedningens förslag att det i skollagen skrivs in att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot målen. Att elevhälsans uppdrag och ansvar på detta sätt görs tydligt, både inom skolan och gentemot andra instanser som elevhälsan samarbetar med t.ex. hälso- och sjukvården är enligt förbundet mycket viktigt. Det finns idag en tendens att

förskjuta elevhälsans uppdrag och ansvar till att utgöra en primärvårdsinstans för sjukvården. Detta gäller i synnerhet vård och insatser för barn och unga med psykisk ohälsa. Det finns här en risk att de förebyggande och hälsofrämjande insatserna som är elevhälsans uppdrag prioriteras ned och inte hinns med. Av denna anledning är det av stor betydelse att ansvarsfördelningen mellan olika aktörer som arbetar med barn och ungas hälsa tydliggörs. För att säkerställa att alla elever har tillgång till en god och likvärdig elevhälsa anser förbundet att det behövs nationella riktlinjer och rekommendationer vad gäller elevhälsans inriktning och prioriteringar, motsvarande de riktlinjer som finns idag för skolhälsovården.

Skollagsberedningen föreslår inte något krav för huvudmannen att anordna elevhälsa i förskolan med hänvisning till barnavårdscentralernas ansvar för barn i förskoleåldern. Förbundet anser dock att det är viktigt att det finns tillgång till psykologiska och psykosociala insatser även inom förskolans verksamhet.

Sekretess inom elevhälsan

Skollagsberedningen föreslår ingen ändring av gällande sekretessbestämmelserna för elevhälsan och skolhälsovården. Av författningskommentaren framgår att den del av elevhälsan som motsvarar dagens skolhälsovård även fortsättningsvis ska anses utgöra en självständig verksamhetsgren i förhållande till den övriga elevhälsan och den särskilda elevstödande verksamheten i övrigt.

Förbundet beklagar att skollagsberedningen inte har lämnat något förslag som innebär en mer ändamålsenlig sekretessordning för elevhälsan. Sekretessen för enskildas uppgifter hos psykolog inom skolan samt sekretessgränserna mellan skolhälsovården och psykologerna har under många år varit otydlig och svårtolkad.

Förbundet har i tidigare remissvar lämnat synpunkter angående sekretessen för psykologer och sekretessgränserna inom elevhälsan. Här nedan lämnas en sammanfattning av dessa synpunkter.

Psykologer inom skolan tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen. Det innebär att skolpsykologer har att följa samma regelverk som övrig hälso- och sjukvårdspersonal, t.ex. när det gäller journalföring och utfärdande av intyg och utlåtande. Liksom skolläkare och skolsköterskor omfattas skolpsykologerna både av de regelsystem som gäller för hälso- och sjukvården och dem som gäller för skolan. Vidare står psykologerna i egenskap av hälso- och sjukvårdspersonal under Socialstyrelsens tillsyn.

I sekretesshänseende omfattas dock inte enskildas uppgifter hos psykolog av hälso- och sjukvårdssekretessen. Inte heller anses psykologernas hälso- och sjukvårdsverksamhet utgöra en självständig verksamhetsgren i förhållande till skolan i övrigt.

Förbundet anser det märkligt att den hälso- och sjukvård inom elevhälsan som bedrivs av sjuksköterskor/läkare respektive psykologer i sekretesshänseende ska betraktas som verksamheter av skilda slag. En mer naturlig indelning vore att betrakta all hälso- och sjukvård inom elevhälsan som verksamhet av samma slag och därmed höra till samma sekretessområde.

Förbundet anser vidare att det med hänsyn till patientsäkerheten och integritetsskyddet är synnerligt viktigt att eleven och elevens vårdnadshavare har fullt förtroende för att de uppgifter som lämnas till psykolog omfattas av en stark sekretess och inte utan samtycke får lämnas vidare till övrig personal inom skolan. Uppgifter om enskild elev hos psykolog är i princip alltid av känslig karaktär. Elever/vårdnadshavare som vänder sig till psykolog inom skolan för att få hjälp med sina problem måste kunna tillförsäkras samma rätt till sekretess och integritetsskydd som gäller inom skolhälsovården.

Ovan angivna synpunkter har i tidigare remissvar även förts fram av andra remissinstanser som Socialstyrelsen, Barnombudsmannen (BO) och Svenska skolläkarföreningen.

Mot bakgrund av ovan förda resonemang anser förbundet att uppgifter om enskilda elever hos psykolog ska omfattas av hälso- och sjukvårdssekretessen och att all hälso- och sjukvård som bedrivs inom skolan ska utgöra en självständig verksamhetsgren i förhållande till skolans verksamhet i övrigt. Förbundet anser det mycket angeläget att sekretessfrågorna för elevhälsan snarast utreds, dels för att stärka elevernas integritetsskydd dels för att elevhälsan som helhet ska kunna fungera på det sätt som lagstiftaren avsett.

Särskola och särskilt stöd

Förbundet ställer sig bakom förslaget att i skollagen införa krav på utredning inför beslut om mottagande i särskola samt att det i skollagen anges att en sådan utredning ska omfatta en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning.

Förbundet anser vidare att det är bra att särskolan blir mer uttalat specifik för elever med utvecklingsstörning. Enligt skollagsberedning ska elever med autism eller autismliknande tillstånd i normalfallet inte tillhöra särskolans personkrets. Förbundet vill här dock framhålla vikten av att elever med dessa funktionshinder tillförsäkras ett anpassat stöd i skolan som bygger på den befintliga kunskap som finns idag kring dessa personers behov av särskilt stöd. Inför beslut om särskilt stöd till dessa elever krävs, liksom vid särskolebedömningar, att en noggrann utredning genomförs med olika typer av expertkunskap.

Förskolan

Att bedöma och möta varje barns behov förutsätter, utöver pedagogisk kompetens, utvecklingspsykologisk kunskap hos förskolans personal. Varje barns individuella

beteende och utvecklingstakt behöver beaktas. I de fall barnet uppvisar beteende- och/eller utvecklingsmässiga svårigheter behöver förskolans personal tillgång till vägledning och handledning. Det är därför av stor vikt att resurser med erforderlig kompetens finns tillgänglig för förskolans personal.

Tillsyn

Den del av elevhälsans personal som utgör hälso- och sjukvårdspersonal står under Socialstyrelsens tillsyn i sin yrkesutövning, detta gäller läkare, sjuksköterskor och psykologer. Tillsynsansvaret för denna del av verksamheten åligger Socialstyrelsen. Förutom individtillsynen av hälso- och sjukvårdspersonalen inom elevhälsan ska Socialstyrelsen ha verksamhetstillsyn för den del inom elevhälsan som utgör hälso- och sjukvård. Skollagsberedningen skriver att skolhälsovården idag är en gren inom hälso- och sjukvården. För verksamheten gäller de författningar av allmän karaktär som är giltiga för all annan hälso- och sjukvård, t.ex. hälso- och sjukvårdslagen och Socialstyrelsens allmänna råd om verksamhetschef inom hälso- och sjukvården. Skollagsberedningen föreslår inga förändringar i denna ansvarsfördelning vid övergång till en samlad elevhälsa.

Psykologer inom skolan bedriver både utredning och behandling av elever. Detta individinriktade elevvårdsarbete är att betrakta som hälso- och sjukvård. Denna inställning har både Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) och Socialstyrelsen redovisat i sina beslut. För att säkerställa att eleverna ges en god och säker vård är det angeläget att all hälso- och sjukvård inom elevhälsan bedrivs i enlighet med gällande hälso- och sjukvårdslagstiftning d.v.s. krav på kvalitetssystem, verksamhetschef m.m. Det är således inte enbart de medicinska insatserna utan också de psykologiska insatserna inom elevhälsan som omfattas av denna reglering. Förbundet anser det angeläget att det tydliggörs i lagtexten eller i förarbetena att Socialstyrelsen har tillsynsansvar över all hälso- och sjukvårdsverksamhet och dess personal inom elevhälsan.

Sveriges Psykologförbund

Lars Ahlin
Förbundsordförande

Camilla Damell
Förbundsjurist